

COL·LOQUI

EUROREGIONAL

dels espais occità i català

AGACHES

9 DE DESEMBRE, 2022

NARBONA

20 ANYS DE
L'EUROCONGRÉS
2000

ROBERT
LAFONT
100 ANS

NARBO —
— VIA

1/ Recordatori i context

L'Eurocongrés dels espais català i occità va tenir lloc entre els anys 1998 i 2002. S'hi van produir un seguit d'esdeveniments amb el suport institucional de les Regions Migdia-Pirineus, Llenguadoc-Rosselló i Catalunya, així com de nombroses entitats locals i associacions culturals, que van culminar amb unes conclusions preparatòries per al segle XXI. A Catalunya va haver-hi una mobilització major que a Migdia-Pirineus i Llenguadoc-Rosselló; els treballs i les manifestacions, però, que es van celebrar al començament i al final de l'Eurocongrés, van ser considerables. Més de 6.000 participants repartits en diferents comissions i grups de treball temàtics van acordar unes "propostes per a Europa" que van tenir gran difusió, així com el llibre i l'exposició "Càtars i Trobadors". L'Eurocongrés es va inaugurar a Narbona amb un concert d'en Lluís Llach.

<https://www.ladepeche.fr/article/2001/06/01/541811-lancement-de-l-euro-congres-occitano-catalan.html>

A Tolosa de Llenguadoc, els 25 i 26 d'octubre de 2002, l'associació Euroccat, fundada per Jean-Claude Martin, Rector de la Universitat Toulouse 3-Paul Sabatier, va organitzar un col·loqui sobre desenvolupament sostenible en el marc de l'Eurocongrés dels espais occità i català. L'esdeveniment va rebre un ajut del Conseil Régional; en Gérard Onesta va ser l'encarregat d'inaugurar-la, en nom de la Regió Migdia-Pirineus.

<https://www.ladepeche.fr/article/2002/10/11/548006-developpement-regional-developpement-local-developpement-durable-quelles-gouvernances.html>

Ens semblaria adient que el 20è. aniversari d'aquest Eurocongrés fos auspicat per l'Euroregió Pirineus-Mediterrània, presidida enguany per la Presidenta de la Regió Occitània, la senyora Carole Delga.

Concert:

17h30

Clamor

als vents dels amors
cants de l'exili

Així com l'exposició

Mil anys de cultura
occitana

CIRDÒC

Institut occitan de cultura

2/ La idea

La construcció europea sembla ser l'esglaó indicat per tal de tractar un seguit de problemes econòmics, socials, polítics i ambientals. Les Euroregions han estat pensades com a eines de cohesió i són d'allò més útils en el cas transfronterer Pirineus Mediterrània on la dimensió cultural és cabdal i on una de les entitats tracta de reforçar el seu estatut, no sense turbulències i incertituds. En aquest context, l'Euroregió pot ser un factor d'estabilitat i pot ajudar a resoldre problemes amb noves respostes als reptes del segle XXI.

3/ Un equip de socis

L'associació Euroccat :

Alain Alcouffe, President ; Philippe Martel, Patrick Sauzet, Michel Martínez, Yvan Mirouse, Joel Raimondi

la Fundació Occitano-Catalana : Joan Amorós, President

Aquò d'Aquí :

Philippe Langevin (antiga Fédération occitano catalane)

Convergencia Occitana (Tolosa de Llenguadoc) avec Convergència Narbonesa

Institut d'Estudis Occitans Occitanie i 31 – Eric Fraj et IEO 11 : Alan Roch

Rafael Giménez Capdevila (Institut d'Estudis Territorials, Barcelona)

4/ Concretament : Aquest col·loqui obert a la societat civil tindrà lloc el 9 de desembre de 2022 al nou museu Narbo Via (Narbona)

Aquest col·loqui està organitzat pels socis històrics i fundadors de l'Eurocongrés: EUROCCAT (presidit per Alain Alcouffe) i la FOC (Fundació Occitano Catalana) presidida per Joan Amorós, sota els auspicis de l'Eurorgió Pirineus-Mediterrània.

Aquesta jornada s'articularà al voltant de tres eixos que abordaran diferents especialistes de les qüestions (3 sessions seguides d'una taula rodona final de conclusions "prospectives" amb la presència d'actors polítics).

- 1) Quina història explicar sobre els espais occità i català?
(cf. Robert Lafont, *Nous, Peuple européen*, Kimé, Paris, 1991)
- 2) Llengües i cultures – semblances i divergències
- 3) Economia – mobilitats - desenvolupament sostenible – turisme

Contact :

euroccat.tls@free.fr

CRIDA DE CONTRIBUCIONS
Col·loqui Euroregional en homenatge a Robert Lafont
Amb motiu del 20è. aniversari de
l'Eurocongrés dels espais occità i català

1) Quina història explicar sobre els espais occità i català?

Als historiadors els agrada pensar que la història és una ciència, de ben segur que ho és. Tanmateix, la història pot estar al servei de causes que van més enllà, sobretot respecte de la defensa i il·lustració de les comunitats imaginades que són les nacions. Molt sovint, és l'Estat mateix qui encarrega als historiadors la tasca sagrada de fundar la seva legitimitat en arrels profunds d'un passat prestigiós. L'objectiu és claríssim: que la població accepti la idea que comparteix una història comuna secular, o mil·lenària, amb períodes millors o pitjors, uns herois i enemics hereditaris, tot un sistema de referències transmeses per la literatura i l'escola, tot un seguit de proves d'una pertinença "nacional" que justifiquin les obligacions que imposa l'Estat, encarnació de la Nació. Evidentment, aquesta construcció porta sovint a certa llibertat respecte de la realitat dels fets històrics, fins i tot a "l'oblit" dels fets menys dignes, uns oblitats que l'Ernest Renan considerava necessaris per a la creació d'un consens nacional. Des d'aquesta perspectiva, el discurs sobre la història de França, elaborat i divulgat pels Michelet, Lavissee, Braudel, i que alguns voldrien restaurar avui a l'escola és emblemàtic i paradigmàtic malgrat que tots els grans Estats han emprat les mateixes eines (com ara Espanya, per citar un cas concret i proper). Es tracta doncs de la qüestió del relat nacional tal i com s'ha consagrat l'expressió.

Aquest relat, però, difressat d'història, pot xocar amb l'oposició de sectors de la població i fomentar la producció de contra-històries: les del "poble" contra les elits, per exemple, o les dels "pobles" i "perifèries" contra el centre i l'Estat que l'encarna. Així les coses, aquestes contra-històries han aparegut tant a Catalunya com al Migdia occità, com a mínim des del segle XIX.

Tanmateix, n'hi ha prou amb el qüestionament dels enunciats patriòtics del discurs dominant per garantir que el relat alternatiu sigui més rigorós amb la veritat històrica? Aquells qui pretenen revelar "l'autèntica" història del seu "poble" i del seu "país" queden fora de la temptació de fabricar, ells també, el seu propi relat nacional, emprant els mateixos recursos i les astúcies que tan bé han funcionat en altres casos? El gust per la història, el desig d'entendre d'on venim: unes aspiracions ben divulgades a les nostres societats, a banda i banda del Pirineu. Aquells qui s'encarreguen de relatar la història del seu país tenen doncs una responsabilitat enorme, la d'oferir saber (més enllà dels tòpics i dels eslògans) a una societat àvida de coneixements. Es tractarà aquí de veure, tant des de la banda catalana com occitana, com aquests problemes, aquestes contradiccions o fins i tot temptacions s'han pogut gestionar des d'aquells qui assumien la funció de narrar la història de Catalunya o d'Occitània.

2) Llengües i cultures: semblances i divergències

Les llengües occitana i catalana són germanes. Tant és així que, durant molt de temps, els lingüistes no acabaven de fer-ne la distinció. Ara bé, llur situació no ha deixat d'allunyar-se d'ençà les Renaixences respectives del segle XIX. Avui dia, el català s'acosta a la normalitat institucional mentre que l'occità és a punt de ser substituït totalment pel francès. A més, si bé la consciència de catalanitat és evident, la consciència d'occitanitat ha estat apartada de la pràctica de la llengua i no ha pogut consolidar una major demanda de llengua. Tanmateix, trobem elements positius del costat occità: una oferta d'ensenyament públic, associatiu i privat prou important (tot i que feble, fins i tot respecte de les altres llengües minoritzades de França), una xarxa d'associacions i d'institucions dedicades a la llengua i cultura occitanes (Ofici públic de la lenga occitana, Cirdoc, Congrès permanent, Total Festum), l'emergència d'una població occitanoparlant conscient (allò que, inadequadament, s'ha anomenat "neoparlants"), quantitativament feble però que practica la transmissió de la llengua. També cal dir que el principi de revitalització lingüística està avui àmpliament admès arreu del món. Alguns models apareguts en contextos post-colonials venen a creuar-se amb els llegats de les renaixences nacionals o nacionalitàries europees del segle XIX. Aquest col·loqui pretén que els investigadors intercanviïn i dialoguin amb actors i productors de recursos, per tal de pensar l'adequació de les ofertes escolar i cultural, la gestió de l'occità heretat i la promoció de l'occità conscient, l'articulació de l'occitanitat cultural completa d'alguns i de la "impregnació" (o coloració) més ampla de la societat (val a dir: lligar els trobadors i la "chocolatine"). També sembla cabdal renovar les vies per les quals les pràctiques occitanes poden inspirar-se en els èxits catalans. Alhora, se n'han de considerar també els límits i plantejar els lligams entre coneixement i pràctica de llengua, qüestió comuna, amb modalitats molt diferents, a les dues situacions lingüístiques.

3) Economia i desenvolupament sostenible

Aquests últims dos segles, el contrast entre les economies occitana i catalana s'ha anat eixamplant: una economia occitana estancada, apartada de la segona revolució industrial, i la de Catalunya, vista com un dels "4 motors d'Europa". La venjança del sud havia encetat un canvi de paràmetres tot i que les crisis sanitària i climàtica estan demostrant que els antics models de desenvolupament econòmic ja no funcionen alhora que un model econòmic adaptat a les noves condicions ambientals queda per inventar. L'aigua, l'energia, el turisme, les mobilitats: aquests són quatre temes estratègics que es plantegen avui dia i que són centrals per als espais occità i català.

Pel que fa a l'aigua, els conflictes proliferen i les solucions estudiades no semblen gaire sostenibles (trasvassament del Roine cap a Barcelona descartat, plantes dessaladores). Així, l'economia de recursos hídrics és cada cop més important.

El lligam entre la utilització de les energies fòssils i la crisi climàtica és cada cop més evident, cosa que explica que la transició cap a economies descarbonades és a l'ordre del dia. El sol i el vent són abundants als espais occità i català. Val a dir que estem preparats per a la transició energètica?

El turisme: la Costa Brava ha contribuït al creixement de Catalunya des dels anys 1960; avui, però, es qüestiona el futur del turisme massificat alhora que l'arribada de turistes torna a agitar Barcelona en aquest primer any post-covid. A Occitània, el turisme seria un gran recurs a les

zones d'interior i el lligam amb la cultura occitana que, tímidament, es posa de relleu, semblaria ser una estratègia win-win. Els problemes, però, d'aigua, d'urbanisme i de perspectives a mig termini també són preocupants.

Les mobilitats: la feble densitat de població de la Regió Occitània planteja problemes de mobilitat en una gran part del territori. La metropolització és una altra font d'incomoditat i de prolongació dels temps de desplaçament i de transport. Els dos fenòmens s'agreugen amb l'encariment del preu de l'energia. La iniciativa és al cor d'aquestes preocupacions i no és casual que si l'anima un dels pilars de l'Eurocongrés.

